

Brusel 16. února 2024
(OR. en)

6622/24

MI 174
COMPET 173
IND 84

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	16. února 2024
Příjemce:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generální tajemnice Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2024) 77 final
Předmět:	SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ „Výroční zpráva o jednotném trhu a konkurenceschopnosti pro rok 2024“

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2024) 77 final.

Příloha: COM(2024) 77 final

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 14.2.2024
COM(2024) 77 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

„Výroční zpráva o jednotném trhu a konkurenceschopnosti pro rok 2024“

{SWD(2024) 77 final} - {SWD(2024) 78 final}

Úvod

Jednotný trh EU, jeden z největších integrovaných tržních prostorů na světě, je ústředním prvkem naší konkurenceschopnosti. Díky více než 440 milionům spotřebitelů a velkým úsporám z rozsahu se EU stala největším obchodním blokem na světě (na její podniky připadá čtvrtina celosvětového vývozu služeb a pětina vývozu high-tech zboží¹) a žádanou cílovou oblastí zahraničních investic. Její stabilní makroekonomický rámec a vysoce kvalitní infrastruktura podporují podnikatelské prostředí příznivé pro investice a jsou ukotveny v silném modelu sociálně tržního hospodářství, který také podporují.

Řada po sobě jdoucích krizí v nedávné době zdůraznila význam posílení odolnosti jednotného trhu. Komise přijala zásadní iniciativy s cílem zachovat integritu jednotného trhu a posílit průmyslovou základnu EU během pandemie COVID-19 i v reakci na ruskou agresivní válku proti Ukrajině. Za této náročné situace a s ohledem na rostoucí celosvětovou konkurenci se Komise snaží spojit souběžnou ekologickou a digitální transformaci s konkurenceschopným a udržitelným jednotným trhem a zajistit, aby nikdo nezůstal opomenut. Dobře fungující jednotný trh přináší spotřebitelům výhody v podobě nižších cen, rozmanitého výběru a jednotných, dobře chráněných práv.

EU má velmi silná aktiva, na kterých lze stavět: vysoce kvalifikované inženýry a techniky, excelenci v oblasti výzkumu, kvalitní infrastrukturu, pevnou výrobní základnu, silný sektor služeb, konkurenční výhodu v oblasti vývoje čistých technologií, výkonné počítače, kvantové a transformační digitální technologie a samozřejmě i jednotný trh fungující jako odrazový můstek.

Přesto však nyní evropská ekonomika čelí dlouhodobým i novějším výzvám, které souvisejí se změnou klimatu, geopolitickými posuny, zrychlujícím technologickým pokrokem, vysokými cenami energií, demografickým vývojem, nedostatkem pracovních sil a kvalifikací, se strategickými závislostmi a nekalou mezinárodní hospodářskou soutěží.

Sdělení pod názvem „30. výročí jednotného trhu“² se v roce 2023 věnovalo otázce, jak dále prohloubit jednotný trh a využít jeho plný potenciál. Souběžně **sdělení o dlouhodobé konkurenceschopnosti³** nabídlo přehled výzev v oblasti konkurenceschopnosti a posoudilo je z pohledu devíti faktorů konkurenceschopnosti (viz graf 1). Toto **sdělení obsahuje analýzu jednotného trhu a jeho konkurenceschopnosti, strukturovanou podle uvedených devíti faktorů konkurenceschopnosti** a souvisejících klíčových ukazatelů výkonnosti. Určuje také budoucí priority a dle potřeby doporučuje opatření.

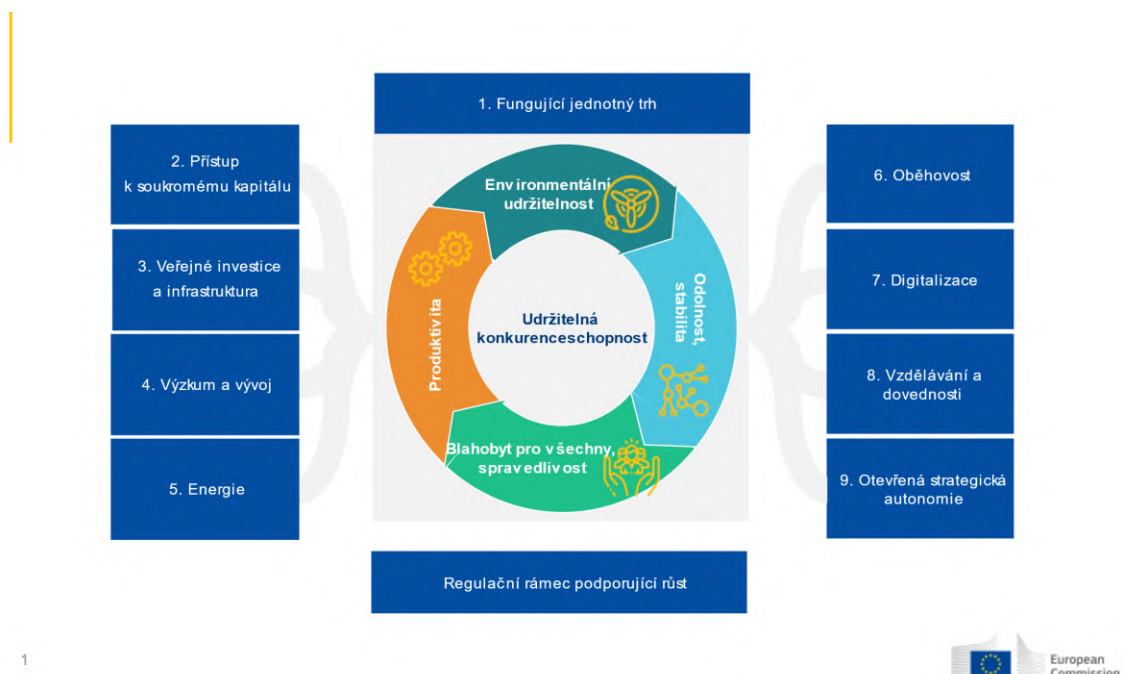
Komise tak přispívá k prvnímu ročnímu cyklu, v jehož rámci Rada, Evropská rada a Evropský parlament projednávají pokrok a nezbytná opatření týkající se budoucnosti jednotného trhu a konkurenceschopnosti.

¹ Viz srovnávací přehled výsledků v oblasti jednotného trhu ([Ekonomická odolnost | Srovnávací přehled výsledků v oblasti jednotného trhu \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/economy_finance/competitiveness_en), oddíl věnovaný obchodu).

² Sdělení o 30. výročí jednotného trhu, 16. března 2023, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023DC0162>.

³ Dlouhodobá konkurenceschopnost EU: výhled po roce 2030, 16. března 2023, https://commission.europa.eu/system/files/2023-03/Communication_Long-term-competitiveness.pdf.

Graf 1: Definice konkurenceschopnosti na základě devíti faktorů

Zdroj: Sdělení o dlouhodobé konkurenceschopnosti (COM(2023)168)

1. Fungující jednotný trh

Klíčový ukazatel výkonnosti	Popis	Cíl	Poslední hodnota
Klíčový ukazatel výkonnosti 1: Integrace na jednotném trhu	Integrace na jednotném trhu: obchod jako podíl na HDP	Zvýšení	26,3 % u zboží (v roce 2022) 23,5 % u zboží (v roce 2021) 7,5 % u služeb (v roce 2022) 6,6 % u služeb (v roce 2021)
Klíčový ukazatel výkonnosti 2: Deficit v dosažení souladu (nesprávně provedené směrnice)	Měří počet směrnic provedených do vnitrostátního práva, u nichž Komise zahájila řízení pro porušení povinnosti z důvodu nesprávného provedení ve vnitrostátním právu.	0,5 %	1,2 % (v roce 2023) 1,3 % (v roce 2022)

Barevné označení:

	Nebyl rozpoznán žádný trend
	Zlepšení
	Stabilní (změna ≤2%)
	Zhoršení

⁴ Byly použity údaje dostupné v prosinci 2023. Příloha 1 „Přehled klíčových ukazatelů výkonnosti v oblasti dlouhodobé konkurenceschopnosti“ v dokumentu SWD(2024) 78 poskytuje informace o dlouhodobějších trendech.

Jednotný trh je předpokladem dlouhodobé konkurenceschopnosti. Dobře fungující jednotný trh zajistil EU v posledních 30 letech silnou hospodářskou základnu: velkou sdruženou poptávku, diverzifikované zdroje dodávek a příležitosti pro inovace a rozšiřování výroby, za současné podpory silných sociálních práv a spravedlivých pracovních podmínek. Osvědčil se jako účinný nástroj k budování odolných dodavatelských řetězců, který v případě potřeby poskytuje geopolitickou páku.

Komise a členské státy se zabývaly překážkami fungování jednotného trhu. V roce 2023 se členské státy prostřednictvím **pracovní skupiny pro prosazování jednotného trhu (SMET)** zavázaly zrušit 301 předběžných kontrol u profesí, u nichž nejsou přiměřené. Pracovní skupina SMET také prověřila více než 170 překážek souvisejících s procesy u projektů v oblasti větrné a solární energie a zavázala se odstranit polovinu z nich. Tento cíl byl již překročen, neboť bylo odstraněno 60 % potvrzených překážek. Na základě důkazů od **sítě SOLVIT** byl v roce 2023 zahájen projekt zaměřený na diskriminaci na jednotném trhu ve veřejném sektoru a v odvětví telekomunikací, která souvisela s číslem IBAN.

V průběhu toho funkčního období Komise přijala rychlé kroky k prosazování práva v případech, kdy byly ohroženy základní zásady volného přístupu na trhy nebo se objevily diskriminační praktiky vůči zahraničním hospodářským subjektům. Komise se zejména snažila řešit porušování pravidel EU v oblasti zadávání veřejných zakázek a opožděných plateb, zajistit transparentnost a efektivnost trhů podporovaných veřejnými zakázkami a hájit zájmy malých a středních podniků. Byly posíleny preventivní nástroje, jako je směrnice o transparentnosti na jednotném trhu a předběžné posuzování nových omezení ve vnitrostátní regulaci odborných služeb.

Sdělení věnované 30. výročí jednotného trhu stanoví konkrétní cíle a iniciativy pro spolupráci mezi Komisí a členskými státy při prosazování stávajících pravidel a odstraňování překážek na úrovni členských států, například v odvětví služeb. Za účelem snížení deficitu v dosažení souladu stanovila Komise cíl ve výši 0,5 % (tj. maximální procento směrnic nesprávně provedených ve vnitrostátním právu). Skutečná míra se v roce 2023 zlepšila a dosáhla 1,2 % (viz klíčový ukazatel výkonnosti 2) a Komise bude i nadále spolupracovat s členskými státy na dosažení tohoto cíle, neboť odstraněním překážek na úrovni členských států, zejména **lepším prováděním dohodnutých pravidel**, by bylo možné dosáhnout **významného dalšího růstu**⁵.

⁵ Přehled nákladů vyplývajících z neexistence společného evropského postupu na období 2019–24, studie výzkumné služby Evropského parlamentu, 2019 (citováno i ve sdělení o 30. výročí jednotného trhu). [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU\(2019\)631745](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU(2019)631745).

Klíčový ukazatel	Popis	Cíl	Poslední hodnota pro EU ⁶
Klíčový ukazatel výkonnosti 17: Snadné dodržování předpisů (zatížení vládními nařízeními)	Obchodní vnímání odpovědí na otázku: „Jak snadné je ve vaší zemi pro společnosti dodržovat vládní nařízení a administrativní požadavky (např. povolení, hlášení, legislativa)? (1 = příliš složité; 7 = velmi snadné)“ v průzkumu pro Index globální konkurenceschopnosti Světového ekonomického fóra.	Zvýšení	3,80 (v roce 2022) 3.64 (v roce 2021)

Regulační zátěž se v EU začala snižovat (viz klíčový ukazatel výkonnosti 17), a to zejména díky úsilí na úrovni EU. V roce 2022 přinesly návrhy Komise o 7,3 miliardy EUR více administrativních úspor než nákladů⁷. V březnu 2023 Komise navrhla zjednodušit formality pro společnosti působící ve více členských státech a dále rozšířit a modernizovat využívání digitálních nástrojů a procesů v oblasti **práva obchodních společností**⁸.

Komise rovněž prodloužila provádění⁹ **jednotné digitální brány**¹⁰, stěžejní iniciativy EU v oblasti elektronické veřejné správy. Konkrétně jsou členské státy od prosince 2023 povinny poskytnout vnitrostátním i přeshraničním uživatelům on-line přístup k 21 druhům důležitých postupů¹¹. **Systém pro výměnu informací o vnitřním trhu (IMI)** propojuje 12 000 orgánů a usnadňuje výměnu informací pro 35 000 registrovaných uživatelů ve 20 oblastech politiky a ve všech jazycích EU. Portál pro předkládání prohlášení o vyslání v silniční dopravě¹², propojený se systémem IMI, umožňuje odvětví silniční dopravy podávat jednotné prohlášení o vyslání řidiče digitální formou. Od února 2022 do prosince 2023 bylo prostřednictvím portálu podáno 33 milionů prohlášení o vyslání. Komise se nedávno s významným počtem členských států dohodla na dobrovolném elektronickém vzoru prohlášení o vyslání pracovníků a pracuje na mnohojazyčném portálu pro tato podání. **Akt o Interoperabilní Evropě**¹³ zavádí strukturovaný mechanismus spolupráce mezi členskými státy a orgány EU, který snižuje překážky pro přeshraniční a meziodvětvové digitální veřejné služby¹⁴.

Komise provedla přístup „jeden přijmout – jeden zrušit“, zavedla i povinnou kontrolu konkurenceschopnosti a posílila test dopadů na malé a střední podniky při kontrole nových návrhů. Pokroky dělá také v plnění cíle snížit zátěž vyplývající z **požadavků na podávání zpráv o 25 %**. První soubor 41 iniciativ ke snížení této zátěže byl představen v pracovním programu Komise na rok 2024¹⁵. Očekává se například, že reforma celního kodexu Unie přinese úspory

⁶ Byly použity údaje dostupné v prosinci 2023. Příloha 1 „Přehled klíčových ukazatelů výkonnosti v oblasti dlouhodobé konkurenceschopnosti“ v dokumentu SWD(2024) 78 poskytuje informace o dlouhodobějších trendech.

⁷ Roční analýza zátěže 2022, https://commission.europa.eu/system/files/2023-09/ABS_20230912_0.pdf.

⁸ [Návrh směrnice o dalším rozšíření a modernizaci využívání digitálních nástrojů a postupů v právu obchodních společností – všechny dokumenty – Evropská komise \(europa.eu\)](#).

⁹ COM (2023) 534.

¹⁰ https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/single-digital-gateway_cs

¹¹ Příloha II nařízení (EU) 2018/1724.

¹² <https://www.postingdeclaration.eu/landing>.

¹³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_23_5730

¹⁴ [https://commission.europa.eu/document/download/7ad24728-71d5-4148-a6a6-2af7551726fe_en?filename=Communication Interoperable Europe Act](https://commission.europa.eu/document/download/7ad24728-71d5-4148-a6a6-2af7551726fe_en?filename=Communication%20Interoperable%20Europe%20Act)

¹⁵ [Pracovní program Komise na rok 2024 – Evropská komise \(europa.eu\)](#).

nákladů ve výši přibližně 2 miliardy EUR. Revize nařízení o evropské statistice ušetří dalších 450 milionů EUR¹⁶.

Kromě toho byla dne 17. října 2023 vyhlášena výzva k předložení faktických podkladů a příspěvky zúčastněných stran budou všemi útvary Komise využity při přípravě racionalizačních plánů. Další podněty přinese v roce 2024 platforma Fit for Future s doporučeními členských států a zúčastněných stran v oblasti zjednodušení a snížení zátěže, včetně povinností podávat zprávy¹⁷. Informace o pokroku přinese nadcházející roční analýza zátěže.

Obecněji řečeno, na úrovni EU a členských států je třeba dále usilovat o další zjednodušení, pokud jde o provádění dohodnutých právních předpisů, přičemž je třeba věnovat zvláštní pozornost neodůvodněnému „gold-platingu“ a řešit kumulativní dopady a načasování prováděcích právních předpisů. To by pomohlo snížit náklady na dodržování předpisů a zajistit větší viditelnost rozhodnutí o investicích.

Modernizovaný jednotný trh

EU přijala několik opatření, která mají spotřebitelům pomoci využívat výhod jednotného trhu. Například iniciativa týkající se jednotné nabíječky již zjednodušuje život milionům Evropanů. Snaha řešit neoprávněná environmentální tvrzení nebo iniciativy týkající se práva na opravu rovněž pomáhají zmírnit omezení pro občany a prosazovat ekologičtější hospodářství.

Byly podniknuty rozhodné regulační kroky k vytvoření jednotného trhu v digitálním odvětví, který by podnikům poskytl jednotný soubor pravidel pro činnost v rámci celé EU: **akt o digitálních trzích**¹⁸, který má bránit tomu, aby platformy působící jako strážce přístupu ukládaly podnikům a spotřebitelům nespravedlivé podmínky; **akt o digitálních službách**¹⁹, který má zajistit, aby jednání, které je nelegální v off-line prostředí, bylo nelegální i on-line, **akt o správě dat**²⁰, který má zvýšit dostupnost dat a důvěru ve sdílení dat a překonat technické překážky opakovaného používání dat; **akt o datech**²¹, který má harmonizovat pravidla pro spravedlivý přístup k datům; a **akt o umělé inteligenci**, který má poskytnout právní jistotu a otevřít cestu inovacím v oblasti důvěryhodné umělé inteligence²².

V reakci na narušení jednotného trhu vyvolané opatřeními proti pandemii COVID-19 navíc nástroj pro mimořádné situace na jednotném trhu (SMEI)²³, nově označovaný jako akt pro odolnost a mimořádné situace na vnitřním trhu (IMERA)²⁴ zajistí, aby jednotný trh nadále fungoval a podporoval občany a podniky v kritických situacích.

¹⁶ https://commission.europa.eu/system/files/2023-10/Factsheet_CWP_Burdens_10.pdf.

¹⁷ Tři z osmi stanovisek plánovaných na rok 2024 se týkají povinností podávat zprávy a zahrnují automatizaci podávání zpráv o udržitelnosti; opatření a metodiku, které mají zabránit nárůstu zbytečných povinností podávat zprávy a nařízení o zveřejňování informací souvisejících s udržitelností v odvětví finančních služeb.

¹⁸ Nařízení (EU) 2022/1925.

¹⁹ Nařízení (EU) 2022/2065.

²⁰ Nařízení (EU) 2022/868.

²¹ [Akt o datech | Formování digitální budoucnosti Evropy \(europa.eu\)](https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai).

²² <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai>.

²³ [Nástroj pro mimořádné situace na jednotném trhu – Evropská komise \(europa.eu\)](https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai). Spolunormotvůrci dospěli ke shodě dne 1. února 2024 a očekává se, že nástroj SMEI bude přijat během tohoto volebního období Parlamentu.

²⁴ [SMEI / IMERA: Rada a Parlament dosáhly předběžné dohody o připravenosti na krizi – Consilium \(europa.eu\)](https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai).

Malé a střední podniky a malé podniky se střední tržní kapitalizací

Cílem balíčku opatření na pomoc malým a středním podnikům²⁵ je umožnit malým a středním podnikům soutěžit a růst. Jak ukázala nedávná studie Komise²⁶, společnosti, které přerostou definici malých a středních podniků, tzv. malé podniky se střední tržní kapitalizací, hrají v hospodářství EU zásadní úlohu a představují 6 % celkové zaměstnanosti. Jsou významně zastoupeny v průmyslových ekosystémech, které jsou klíčové pro konkurenceschopnost a technologickou suverenitu EU, jako je elektronika, letectví a kosmonautika a obrana, energetika, energeticky náročná odvětví a zdravotnictví. Přibližně 20 % všech malých podniků se střední tržní kapitalizací bylo o tři roky dříve malými a středními podniky²⁷. V porovnání s malými a středními podniky vykazují malé podniky se střední tržní kapitalizací vyšší tempo růstu, úroveň inovací a digitalizace, přesto však čelí určitým podobným výzvám, jako je administrativní zátěž, včetně potřeby větší přiměřenosti v nových právních předpisech a cílené podpory. Aby byl umožněn hladký přerod malých a středních podniků na malé podniky se střední tržní kapitalizací, je důležité řešit tyto výzvy soudržným způsobem.

Definice malého podniku se střední tržní kapitalizací se již používá v obecném nařízení o blokových výjimkách²⁸ a v pokynech ke státní podpoře investic v rámci rizikového financování²⁹. Na základě této definice bude Komise sledovat výsledky malých a středních podniků i malých podniků se střední tržní kapitalizací v rámci příslušných finančních programů a v případě potřeby přijme opatření s cílem posílit zapojení těchto společností. Kromě toho vypracuje širší soubor dat o malých podnicích se střední tržní kapitalizací a prohloubí své hodnocení překážek, které brání růstu a přerodu středních podniků na malé podniky se střední tržní kapitalizací, přičemž zohlední názory sítě malých a středních podniků a dalších zúčastněných stran. Na základě toho bude možné v budoucnu rozhodnout, jak nejlépe stanovit harmonizovanou definici malého podniku se střední tržní kapitalizací pro horizontální účely, a určit oblasti, v nichž je relevantní stanovit přiměřená opatření týkající se regulace, financování nebo politiky.

Rozšíření

Evropská rada v prosinci 2023 připravila půdu pro **rozšíření Evropské unie, a tím i jednotného trhu**³⁰. Komise již nyní pracuje na začleňování kandidátských zemí do jednotného trhu tak, že kontroluje jejich pokrok v oblasti sladování s právem EU, pomáhá jim provádět nezbytné (a často zásadní) politické a hospodářské reformy a připravuje je na práva a povinnosti spojené s členstvím v EU. Většina kandidátských zemí je nyní přidružena k Programu pro jednotný trh a

²⁵ [Balíček opatření na pomoc malým a středním podnikům \(europa.eu\)](#). Viz také příloha 3A této zprávy, [Sledování politiky balíčku opatření na pomoc malým a středním podnikům](#).

²⁶ Studie, která mapuje, hodnotí a popisuje situaci společností se střední tržní kapitalizací v EU – <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ad5fdad5-6a33-11ed-b14f-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-277396461>.

²⁷ <https://www.esri.ie/system/files/publications/BKMNEXT429.pdf>.

²⁸ <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/general-block-exemption-regulation.html>.

²⁹ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2021.508.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AC%3A2021%3A508%3ATOC.

³⁰ Evropská rada rozhodla zahájit jednání s Ukrajinou a Moldavskou republikou, zahájit přístupová jednání s Bosnou a Hercegovinou, jakmile bude dosaženo nezbytné míry souladu, a udělit status kandidátské země Gruzii: [europeancouncilconclusions-14-15-12-2023-cs.pdf \(europa.eu\)](#).

programu Digitální Evropa. Byly schváleny plány posíleného provádění prohloubených a komplexních zón volného obchodu s Ukrajinou a Moldavskem na období 2023–2024 s cílem poskytnout těmto zemím další přístup na jednotný trh EU.

Jednotný trh vyžaduje politickou odpovědnost a měl by vycházet ze společného úsilí všech aktérů a ve všech oblastech politiky.

Na základě pokroku dosaženého v rámci tohoto funkčního období by Komise a členské státy měly pokračovat v dokončování a modernizaci jednotného trhu, zejména zintenzivněním správného provádění a důsledného prosazování práva Unie na úrovni členských států, a to i v souvislosti s otázkami souvisejícími s tzv. „gold-platingem“. K dosažení těchto cílů Komise nadále prosazuje zřízení specializovaných vnitrostátních úřadů pro jednotný trh, přičemž členské státy by měly zajistit jejich vedení a potřebné zdroje. Tyto úřady, které by doplňovaly ostatní nástroje spolupráce, by mohly přispět zejména k řešení zbývajících překážek v oblasti služeb.

Provádění pravidel jednotného trhu by mělo být zefektivněno a mělo by kombinovat nástroje týkající se prevence, spolupráce a nápravy. Členské státy by měly dosáhnout konkrétních cílů, pokud jde o soulad a provedení směrnic ve vnitrostátním právu. Síť SOLVIT, práce v pracovní skupině SMET a specializované úřady pro jednotný trh mohou pomoci vyřešit více překážek jednotného trhu, včetně trhu se službami. Za tímto účelem by měly být na uvedenou činnost vyčleněny dostatečné zdroje.

Snížování regulační zátěže by mělo zůstat prioritou na všech úrovních. Reformy právních předpisů a podpůrné nástroje by se měly zaměřit zejména na malé a střední podniky a malé podniky se střední tržní kapitalizací.

Současně by měly pokračovat nezbytné přípravné práce a reformy pro účely rozšíření, aby se zajistila vzájemně výhodná integrace zemí procesu rozšíření do evropských dodavatelských řetězců.

2. Přístup k soukromému kapitálu a investicím

Klíčový ukazatel výkonnosti	Popis	Cíl	Poslední hodnota pro EU ³¹
Klíčový ukazatel výkonnosti 3: Čisté soukromé investice jako podíl na HDP	Soukromé investice přímo souvisejí se snadným přístupem k soukromému kapitálu.	Zvýšení	19,3 % (v roce 2022) 18,7 % (v roce 2021)
Klíčový ukazatel výkonnosti 4: Čisté soukromé investice jako podíl na HDP	Pokrok v této oblasti je dobrým ukazatelem pokroku v přístupu k soukromému kapitálu obecně.	Zvýšení	0,09 % (v roce 2022) 0,11 % (v roce 2021)

Soukromé investice v EU od finanční krize vykazují ve srovnání s ostatními mezinárodními aktéry dobré výsledky. Prohloubení unie kapitálových trhů je nezbytné pro uvolnění potenciálu soukromých investic a zvýšení konkurenceschopnosti EU. Investice potřebné k

³¹ Byly použity údaje dostupné v prosinci 2023. Příloha 1 „Přehled klíčových ukazatelů výkonnosti v oblasti dlouhodobé konkurenceschopnosti“ v dokumentu SWD(2024) 78 poskytuje informace o dlouhodobějších trendech.

urychlení ekologické a digitální transformace, zvýšení odolnosti a posílení konkurenceschopnosti Unie budou muset pocházet především ze soukromého sektoru.

V rámci tohoto mandátu byla přijata nebo politicky schválena téměř všechna z šestnácti opatření akčního plánu pro unii kapitálových trhů z roku 2020, který navrhla Komise. I přes zlepšení podmínek na kapitálových trzích EU však tato opatření sama o sobě unii kapitálových trhů nedovrší a dostupnost rizikového a rozvojového kapitálu nadále nedostačuje k navyšování počtu inovativních společností a financování budoucího růstu.

Nařízení o taxonomii EU posílí financování environmentálně udržitelných hospodářských činností a podpoří ekologickou transformaci.

Podmínky financování se v roce 2023 výrazně zpřísnily, což vedlo ke vzniku náročnějšího investičního prostředí. Úrokové sazby v eurozóně prudce vzrostly, zatímco úvěrové standardy pro nové úvěry nebo úvěrové linky se zpřísnily a v rámci eurozóny se odchylovaly³². Evropská investiční banka³³ uvádí, že pro 44 % podniků v EU je dostupnost finančních prostředků překážkou investic.

Současná velikost a hloubka kapitálových trhů EU je pro podporu budoucího růstu EU nadále nedostatečná. Hlubší unie kapitálových trhů pomůže mobilizovat více úspor a investičních kapacit k financování reálné ekonomiky, snížit výpůjční náklady a usnadnit investice na jednotném trhu, což jsou nezbytné podmínky úspěšné souběžné ekologické a digitální transformace.

Dostupnost rizikového kapitálu (zejména pro rozšiřování podniků) je nadále omezená. Kapitalizace akciového trhu v EU v poměru k HDP je **méně než poloviční** ve srovnání s USA (navzdory vyšším úsporám v EU) a je nižší než v Japonsku, Číně nebo Spojeném království. Soukromé kapitálové investice a investice rizikového kapitálu do digitálních a zelených technologických firem od roku 2016 neustále rostly³⁴. V roce 2022 tvořil **rizikový kapitál** 0,09 % HDP (viz klíčový ukazatel výkonnosti 4), což je dvojnásobek úrovně z roku 2018 (0,04 %), meziročně však byl stále nižší a nadále byl jen zlomkem úrovně zaznamenávané v USA (0,75 %) a Číně (0,58 %).

Počet **rozvíjejících se podniků v EU** činí 38 % počtu ve Spojených státech amerických, jakkoli se tento rozdíl zmenšuje. Aby se situace zlepšovala i nadále, zahájila skupina Evropské investiční banky s pěti členskými státy iniciativu European Tech Champions (ETCI)³⁵, což je fond fondů, který investuje do rozsáhlých fondů rizikového kapitálu pro inovativní společnosti v EU. Tato akce doplňuje příležitosti k financování, které vytvořil program InvestEU pro správce fondů rizikového kapitálu v pozdější fázi, jako je EU-SCALE up Action for Risk capital, iniciativa úřadu EUIPO v oblasti fondů.

³² Viz například doporučení Rady týkající se hospodářské politiky eurozóny, COM(2023) 903 final.

³³ [Průzkum investic provedený EIB v roce 2023: přehled Evropské unie.](#)

³⁴ Evropský monitor průmyslových ekosystémů (EMI), SWD(2024) 77.

³⁵ Dne 13. února 2023, na počátku stála skupina EIB a příspěvky Německa, Francie, Španělska, Itálie a Belgie.

Hlubší a integrovanější kapitálové trhy mají zásadní význam pro financování podniků v EU a podporu transformace na digitální a udržitelnou ekonomiku. Provádění opatření akčního plánu pro unii kapitálových trhů z roku 2020 bude mít pozitivní dopad na růst kapitálových trhů EU, zlepšit přístup podniků z EU k tržním zdrojům financování a usnadní a zatraktivní investice do společností v EU.

Je naprosto nezbytné, aby členské státy, soukromé zúčastněné subjekty a orgány EU pokračovaly ve spolupráci týkající se unie kapitálových trhů, a to i prostřednictvím zajištění větších sdružených zdrojů soukromého kapitálu, jako jsou penzijní fondy. Komise a členské státy by měly zejména podporovat další úsilí o zvýšení přímého přístupu podniků a dalších subjektů na kapitálové trhy, usnadnit nabídku rizikového a rozvojového kapitálu v EU, podpořit zakládání startupů a umožnit rozšiřování podniků v Evropě.

3. Veřejné investice a infrastruktura

Klíčový ukazatel výkonnosti	Popis	Cíl	Poslední hodnota pro
Klíčový ukazatel výkonnosti 5: Podíl veřejných investic na HDP	Veřejné investice hrají klíčovou roli při rozvoji a udržování infrastruktur podporujících podnikání, jako je energetika, doprava nebo digitální konektivita.	Zvýšení	3,2 % (v roce 2022) 3,2 % (v roce 2021)

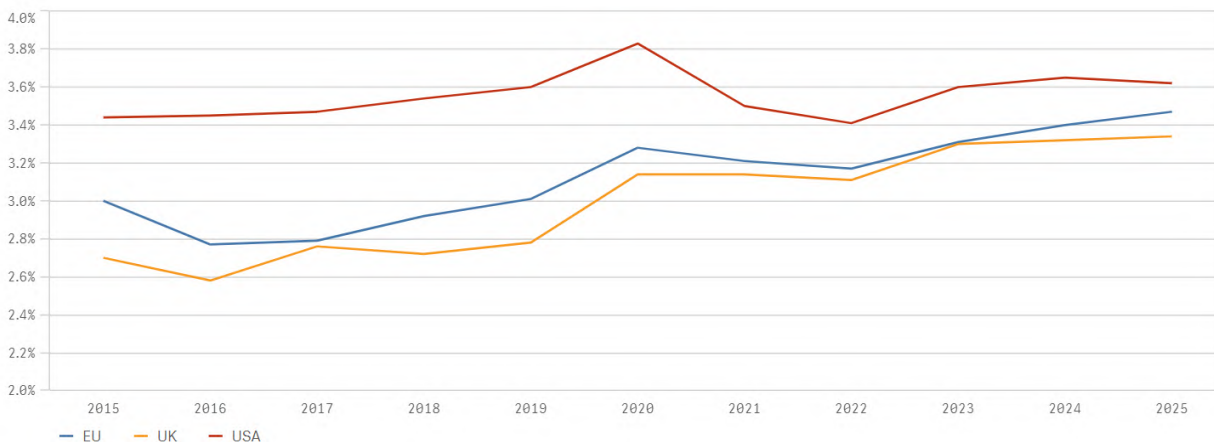
Veřejné investice se zotavily z nízké úrovně po finanční krizi. Fondy politiky soudržnosti EU, Nástroj pro oživení a odolnost a další programy pomohly financovat ekologickou a digitální transformaci při zachování rovných podmínek a podpoře sbližování na celém jednotném trhu. Zvýšené a strategičtější veřejné investice, mimo jiné i prostřednictvím inovativnějších nástrojů, které pomohou snížit riziko soukromých investic, jsou nezbytné k tomu, aby bylo možné využít soukromé financování a zajistit 650 miliard EUR ročně³⁷, potřebných pro souběžnou ekologickou a digitální transformaci a hospodářskou odolnost Evropy.

Veřejné investice ve výši 3,3 % HDP těsně předstihly veřejné investice ve Spojeném království (3,3 %) a mírně zaostávají za veřejnými investicemi v USA (3,6 %). Jakkoli bude většina investičních potřeb souběžné ekologické a digitální transformace financována ze soukromých zdrojů, úloha veřejných investic je nadále klíčová, například při cíleném využívání finančních produktů a kombinování finančních zdrojů s cílem katalyzovat soukromé investice a snížit jejich riziko, uvolnit investice do infrastruktury, jakož i podpořit projekty v oblastech zájmu hospodářské bezpečnosti, kde by mohl být soukromých investic nedostatek. Financování EU je i nadále nezbytné k řešení potřeb v oblasti finančních zdrojů a zároveň k zamezení roztržičnosti jednotného trhu v důsledku rozdílné úrovně vnitrostátní (dočasné) státní podpory a ke snížení regionálních rozdílů.

³⁶ Byly použity údaje dostupné v prosinci 2023. Příloha 1 „Přehled klíčových ukazatelů výkonnosti v oblasti dlouhodobé konkurenceschopnosti“ v dokumentu SWD(2024) 78 poskytuje informace o dlouhodobějších trendech.

³⁷ Celkové dodatečné investiční potřeby pro splnění cílů souběžné ekologické a digitální transformace jsou odhadovány na přibližně 650 miliard EUR ročně v letech 2022 až 2030. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategic-planning/strategic-foresight/2022-strategic-foresight-report_en#:~:text=It%20is%20estimated%2C%20at%20lower,regions%20in%20Europe%20and%20beyond.https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_23_3194.

Graf 2: Veřejné investice

Zdroj: Evropská komise, roční makroekonomická databáze (AMECO)

Od roku 2021 bylo z Nástroje pro oživení a odolnost vyplaceno více než 222 miliard EUR a z fondů politiky soudržnosti v období 2021–2024 bylo vyplaceno 192 miliard EUR³⁸. Program InvestEU poskytl záruky EU ve výši 13,44 miliardy EUR a program Horizont Evropa mobilizoval více než 24 miliard EUR na vědu a inovace.

V klíčových odvětvích hrají zásadní roli také cílenější nástroje, a to prostřednictvím kombinace regulačních opatření a využití fondů EU nebo vnitrostátních fondů, jsou-li k dispozici. **Akt o průmyslu pro nulové čisté emise**³⁹, **akt o čípech** a **akt o kritických surovinách** posilují domácí výrobní kapacity EU a povzbuzují podniky k využívání potenciálu jednotného trhu. Evropský akt o čípech podpoří částkou 3,3 miliardy EUR z rozpočtu EU investice v hodnotě téměř 43 miliard EUR. V celém dodavatelském řetězci čipů byly oznámeny veřejné a soukromé investice v hodnotě více než 100 miliard EUR. Průmyslové aliance⁴⁰, jako je nedávno zahájená Aliance pro kriticky důležité léčivé přípravky, umožňují intenzivnější spolupráci v rámci dodavatelských řetězců v oblasti klíčových technologií, a přispívají tak ke konkurenceschopnosti EU.

Nový evropský program inovací⁴¹ přináší zásadní pokyny a podpůrná opatření týkající se usnadnění přístupu k financování, podpory inovací prostřednictvím zkušebních zařízení a regulačních pískovišť, inovačního zadávání veřejných zakázek a rozvoje talentů.

Významné projekty společného evropského zájmu podporují průlomové inovace nebo infrastrukturní projekty v oblastech kritických technologií. K dnešnímu dni bylo schváleno sedm integrovaných významných projektů společného evropského zájmu⁴² s vnitrostátní veřejnou

³⁸ [Portál veřejně přístupných dat pro evropské strukturální a investiční fondy – Evropská komise | Data | Evropské strukturální a investiční fondy \(europa.eu\)](#).

³⁹ [Akt o průmyslu pro nulové čisté emise \(europa.eu\)](#).

⁴⁰ [Průmyslové aliance – Evropská komise \(europa.eu\)](#).

⁴¹ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/support-policy-making/shaping-eu-research-and-innovation-policy/new-european-innovation-agenda_en.

⁴² Dva v oboru baterií, dva v oboru polovodičů, dva v oboru vodíkových ekosystémů a jeden v oboru cloudových a špičkových výpočetních technologií. Viz také příloha 2 dokumentu SWD(2024) 78.

podporou ve výši 27,9 miliardy EUR, které uvolnily soukromé investice v částce převyšující 50 miliard EUR.

„**Inovační fond**“, financovaný z příjmů systému EU pro obchodování s emisemi, podporuje a rozšiřuje inovace v oblasti technologií pro nulové čisté emise v zájmu plné technologické a obchodní vyspělosti a stává se klíčovým veřejným nástrojem pro zavádění průmyslové strategie EU v rámci Zelené dohody pro Evropu. Vzhledem k úspěchu fondu a k převisu žádostí v rozsáhlých výzvách k předkládání návrhů se Komise bude snažit maximalizovat rozpočet Inovačního fondu tím, že z dostupných finančních prostředků zajistí představené financování.

„**Platforma strategických technologií pro Evropu**“ (STEP)⁴³ bude podporovat investice do vývoje a výroby kritických technologií v odvětvích čistých technologií, digitálních technologií, inovací v oblasti deep tech a biotechnologií. Platforma STEP bude směřovat finanční krytí v rámci stávajících programů a podporovat předkladatele projektů prostřednictvím připravovaného Portálu suverenity. Investiční potenciál této iniciativy by mohl dosáhnout desítek miliard eur v závislosti na rozhodnutích členských států o přeprogramování.

Dalšího pokroku lze dosáhnout i prostřednictvím strategického **zadávání veřejných zakázek**, které představují přibližně 14 % HDP EU. V současné době se ve veřejných zakázkách nedostatečně zohledňují environmentální, sociální a inovační aspekty⁴⁴. Nové iniciativy, jako je akt o průmyslu pro nulové čisté emise⁴⁵, zavádějí v oblasti zadávání veřejných zakázek kritéria environmentální a sociální udržitelnosti a kritéria odolnosti. To by mělo podnítit větší důraz na jiné než cenové aspekty při zadávání veřejných zakázek na zboží a služby obecně.

Další prohlubování jednotného trhu by mělo být doprovázeno pokračujícími veřejnými investicemi do klíčových prioritních oblastí ve všech členských státech, a to i na regionální úrovni prostřednictvím politiky soudržnosti, aby byl zajištěn soudržný růst, konkurenceschopnost a odolnost a zároveň se zabránilo roztržitosti jednotného trhu.

Financování ekologické a digitální transformace vyžaduje strategickou kombinaci nástrojů. K tomu je nutné větší a inovativnější využívání zdrojů financování na evropské úrovni, aby se urychlily soukromé investice a snížilo jejich riziko. Zadávání veřejných zakázek by se mělo využívat k podpoře a odměňování udržitelnosti, odolnosti, inovací a sociálně odpovědných postupů.

4. Výzkum a inovace

Klíčový ukazatel	Popis	Cíl	Poslední hodnota pro
------------------	-------	-----	----------------------

⁴³ COM(2023) 335 final.

⁴⁴ <https://www.eca.europa.eu/en/publications/SR-2023-28>. Při zavádění těchto kritérií mohou orgány veřejné správy využít pokynů „Sociální nakupování“ z roku 2021, které vydala Evropská komise, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/45767>.

⁴⁵ https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/sustainability/net-zero-industry-act_en.

⁴⁶ Byly použity údaje dostupné v prosinci 2023. Příloha 1 „Přehled klíčových ukazatelů výkonnosti v oblasti dlouhodobé konkurenceschopnosti“ v dokumentu SWD(2024) 78 poskytuje informace o dlouhodobějších trendech.

Klíčový ukazatel výkonnosti 6: Výdaje na výzkum a vývoj v poměru k HDP	Celkové výdaje na výzkum a vývoj (veřejné i soukromé).	> 3% po roce 2030	2,2 % (v roce 2021) 2,3 % (v roce 2020)
Klíčový ukazatel výkonnosti 7: Počet patentových přihlášek na milion obyvatel	Patenty odrážejí schopnost ekonomiky využívat znalosti a naznačují konkurenční výhodu, kterou lze získat prostřednictvím inovací.	Zvýšení	EPO-EU: 151,1 (v roce 2022) 151,75 (v roce 2021)

Evropa je vědeckou velmocí, která produkuje pětinu z 10 % nejcitovanějších vědeckých publikací. Ne vždy se však tato skutečnost projevuje i v podobě vedoucího postavení v oblasti obchodu (viz klíčový ukazatel výkonnosti 7), a to často kvůli obtížím při rozšiřování obchodních aktivit v EU. Je třeba vyvinout větší úsilí na podporu evropského úsilí na cestě z laboratoře do výroby, například jako v případě polovodičů prostřednictvím evropského aktu o čipech, usnadnění spolupráce ve výzkumu a poskytování podpory prostřednictvím programu Horizont Evropa nebo programu Digitální Evropa.

Inovace jsou základem prosperující a konkurenceschopné ekonomiky a evropský srovnávací přehled inovací z roku 2023⁴⁷ zdůrazňuje zlepšení unijních výsledků v oblasti inovací v celé Evropě.

Investice do výzkumu a inovací se v EU za dvacet let zvýšily z 1,8 % HDP na 2,2 % (viz klíčový ukazatel výkonnosti 6), meziročně však poklesly a zůstávají pod cílovou hodnotou 3 %⁴⁸ a jsou mezi regiony a členskými státy nerovnoměrně rozděleny. Investice do výzkumu a inovací zůstávají nižší než v USA (3,4 % HDP)⁴⁹ a Číně (2,4%), zejména kvůli rozdílům v oblasti výzkumu a inovací v podnikatelském sektoru⁵⁰ a stagnujícím veřejným investicím do výzkumu a vývoje. Účinnost a dopad těchto investic navíc omezují přetrvávající strukturální problémy v řadě systémů výzkumu a inovací, například slabé propojení vědy a podniků.

EU je světovým lídrem v oblasti **vývoje technologií**, které kombinují digitální a ekologické inovace, přičemž velký podíl patentových aktivit EU se soustředí na technologie související se změnou klimatu⁵¹. Jen v digitální oblasti činil v roce 2020 podíl EU 20 %, tedy podobně jako v USA.

⁴⁷ <https://op.europa.eu/en/web/eu-law-and-publications/publication-detail/-/publication/04797497-25de-11ee-a2d3-01aa75ed71a1>.

⁴⁸ [Dlouhodobá konkurenceschopnost EU: výhled po roce 2030 | Evropská komise \(europa.eu\)](#).

⁴⁹ Celkové výdaje na výzkum a vývoj (v poměru k HDP) a celkový počet patentových přihlášek (podle Smlouvy o patentové spolupráci, na milion obyvatel) jsou v posledních desetiletích přibližně o 25–40 % nižší než v USA.

⁵⁰ Jedním z důvodů nižší míry investic do výzkumu a vývoje v podnikatelském sektoru v EU oproti USA jsou strukturální rozdíly v sektorovém profilu podnikatelských investic do výzkumu a vývoje. USA i Čína vykazují obzvláště vysoké investice do výzkumu a vývoje v oblastech s vysokým růstem, jako jsou IT/IKT a související služby a oblasti související se zdravotnictvím (zejména v případě USA). Oproti tomu EU vede v investicích do výzkumu a vývoje v automobilovém průmyslu a vykazuje širší portfolio průmyslových investic do výzkumu a vývoje, včetně průmyslových odvětví vyvíjejících a aplikujících ekologické technologie pro dekarbonizaci i oběhové hospodářství. Další podrobnosti uvádí srovnávací přehled investic do průmyslového výzkumu a vývoje v EU z roku 2023, Evropská komise, Společné výzkumné středisko, Úřad pro publikace Evropské unie, 2023, <https://data.europa.eu/doi/10.2760/506189>.

⁵¹ [Průzkum investic provedený EIB v roce 2023: přehled Evropské unie](#).

Evropská rada pro inovace (EIC) kombinuje granty a vlastní kapitál k podpoře slibných začínajících a rozvíjejících se podniků v oblasti deep tech, aby pomohla překlenout nedostatek financování na evropském trhu. Již byly schváleny investice ve výši více než 1 miliardy EUR do téměř 200 rozvíjejících se podniků v oblasti deep tech. Kromě toho Evropský inovační a technologický institut pomohl mobilizovat dalších 7,3 miliardy EUR soukromých investic do začínajících podniků ve strategických odvětvích v oblastech, jako jsou baterie, vodík nebo zdraví.

Pomocí Nástroje pro oživení a odolnost mobilizují členské státy více než 47 miliard EUR v podobě investic do výzkumu a inovací a 35 miliard EUR v rámci politiky soudržnosti doplní reformami svých systémů výzkumu a inovací.

Přesto byl růst souhrnné produktivity výrobních faktorů v EU za posledních 30 let méně než poloviční ve srovnání s USA. To znamená nutnost ještě většího zaměření na strategické technologie (např. čisté technologie, náhrady kritických surovin, digitální technologie, pokročilé materiály, pokročilé technologie a výrobní technologie s nulovými čistými emisemi), včetně technologií s potenciálem dvojího využití.

Vedle navýšení investic EU do výzkumu a inovací jsou zapotřebí opatření, která dále upřednostní výzkumné úsilí s ohledem na dlouhodobé potřeby EU v oblasti konkurenceschopnosti a posílí promítání výsledků výzkumu do praktického využití v oboru podnikání.

Modernizace systémů výzkumu a inovací vyžaduje reformy, které zvýší dopad investic do výzkumu a inovací. Atraktivním cílem v oblasti podnikání může být například posílení vazeb mezi podniky a výzkumnými subjekty a zlepšení podpůrných struktur pro využití výsledků výzkumu a inovací v průmyslu.

Na úrovni EU bude Komise pokračovat v rozvoji a provádění politik zaměřených na podporu začínajících podniků a podniků, které se zabývají inovacemi v oblasti tzv. deep tech a green tech, a to i prostřednictvím budování kapacit Evropské rady pro inovace.

5. Energie

Klíčový ukazatel	Popis	Cíl	Poslední hodnota
KPI 8: Podíl energie z obnovitelných zdrojů	Výroba energie z obnovitelných zdrojů (podle návrhu směrnice o obnovitelných zdrojích energie).	45 % v roce 2030	23,02 (v roce 2022) 21,77 % (v roce 2021)
Klíčový ukazatel výkonnosti 9: Ceny elektřiny pro spotřebitele mimo domácnosti	Cena elektřiny pro průmyslové spotřebitele dobře vypovídá o cenové dostupnosti energie.	Dolů a pak stabilně	Pásmo EU IC: ⁵³ 0,21 EUR za kWh (1. pololetí 2023) 0,18 EUR za kWh (1.

⁵² Byly použity údaje dostupné v prosinci 2023. Příloha 1 „Přehled klíčových ukazatelů výkonnosti v oblasti dlouhodobé konkurenceschopnosti“ v dokumentu SWD(2024) 77–78 poskytuje informace o dlouhodobějších trendech.

⁵³ Pásmo spotřeby průmyslových spotřebitelů se vztahuje na středně velké spotřebitele s roční spotřebou 500 až 2 000 MWh a slouží jako ukazatel cenové dostupnosti.

EU stojí v čele celosvětového přechodu na dekarbonizovaný energetický systém. V roce 2022 byly emise skleníkových plynů o 32,5 %⁵⁴ nižší než v roce 1990, zatímco HDP EU vzrostl o 67 %. Válka Ruska proti Ukrajině zároveň vyvolala energetickou krizi, která výrazně ovlivnila domácnosti a konkurenceschopnost evropského průmyslu. Přestože ceny energií nyní klesly, nadále výrazně převyšují předchozí dlouhodobé trendy a jsou trvale vyšší než v konkurenčních regionech. Propojenější a integrovanější vnitřní trhy s energií pomohou zajistit přístup k cenově dostupné, hojné, spolehlivé a dekarbonizované energii.

V letech 2010 až 2021 se emise z průmyslových ekosystémů EU celkově snížily o 3 %. Ve stejném období klesly emise v odvětví dodávek energie o 35 %⁵⁵.

Ceny elektřiny v EU pro velká průmyslová odvětví byly do roku 2021 o něco nižší než v Japonsku a Spojeném království, přesto však dvakrát vyšší než v USA. Od roku 2021 se nad rámec šoku vyvolaného ruskou agresivní válkou na Ukrajině cenový rozdíl vůči USA ještě zvýšil, a to na úkor konkurenceschopnosti EU⁵⁶.

Očekává se, že reforma **uspořádání trhu s elektřinou v EU**⁵⁷ urychlí zavádění čisté energie tím, že usnadní uzavírání dlouhodobých smluv, které zajistí předvídatelnost cen i jistotu investic, a tím přispěje ke snížení nákladů na výrobu energie ve střednědobém horizontu. Výdaje malých a středních podniků na **energeticky úsporné technologie** se v posledních pěti letech zvyšují ve všech průmyslových ekosystémech, zejména pak v zemědělsko-potravinářském průmyslu, v odvětví textilu, cestovního ruchu, letectví a kosmonautiky a v obranném průmyslu³⁴. Pokročilé výrobní technologie, jako je průmyslová robotika a aditivní výroba, mohou pomoci dosáhnout dalších úspor.

EU bude muset značnou měrou elektrifikovat svou poptávku po energii. To vyžaduje významné investice do dekarbonizovaných technologií. Investice do obnovitelných zdrojů v rámci EU rostly v letech 2015 až 2022 o 18,7 % ročně a dosáhly 38 miliard EUR za rok. Ještě větší odliv přímých zahraničních investic (92 miliard EUR) potvrzuje vedoucí postavení průmyslu EU v této oblasti³⁴. Z posouzení dopadů v rámci sdělení o evropském cíli v oblasti klimatu do roku 2040 vyplývá, že většinová energie z obnovitelných zdrojů, doplněná o jadernou energii, bude v roce 2040 krýt více než 90 % spotřeby elektřiny v EU⁵⁸. Komise rovněž zahájila činnost Evropské průmyslové aliance pro malé modulární reaktory.

Nezbytné bude i propojení nových center výroby dekarbonizované energie s novými centry spotřeby. Akční plán EU pro elektrizační soustavy je prvním krokem, který stanoví několik opatření, jež mají urychlit **zavádění sítí** a zajistit rychlejší integraci energie z obnovitelných

⁵⁴ Zpráva o pokroku opatření v oblasti klimatu (2023) – COM/2023/650 final.

⁵⁵ Eurostat, účty emisí do ovzduší, skleníkové plyny podle činností klasifikovaných dle NACE Rev. 2, čtvrtletní údaje.

⁵⁶ Viz například ekonomický výhled z podzimu 2023 podle organizace Orgalim.

⁵⁷ [Reforma uspořádání trhu s elektřinou v EU \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/1000000/attachment/data/1000000/1000000.pdf).

⁵⁸ Aliance členských států v oblasti jaderné energie navíc oznámila záměr dosáhnout do roku 2050 kapacity v hodnotě 150 GW jaderné energie.

zdrojů⁵⁹. Měl by být základem budoucích komplexních opatření k urychlení rozvoje evropské integrované energetické infrastruktury. Ústředním prvkem nové rozvodné soustavy je i digitalizace⁶⁰. Digitalizace, přístup k datům a automatizace jsou nezbytné pro integraci všech (nových) zdrojů energie a stabilizaci soustavy.

Nad rámec zavádění posílí akt o průmyslu pro nulové čisté emise i **výrobu technologií pro nulové čisté emise** v EU. Evropský akční plán pro větrnou energii stanoví doporučení a závazky na podporu výrobních kapacit větrné energie v Evropě⁶¹.

Nástroj pro oživení a odolnost a plán REPowerEU rovněž hrají klíčovou roli při zvyšování odolnosti, bezpečnosti a udržitelnosti energetické soustavy EU, zejména prostřednictvím investic do energetické účinnosti, energie z obnovitelných zdrojů a sítí, a zároveň přispívají k boji proti energetické chudobě.

⁵⁹ COM(2023)757.

⁶⁰ COM(2022)552.

⁶¹ COM(2023)669.

V posledních pěti letech EU rozsáhle aktualizovala svůj soubor nástrojů energetické politiky, aby naplnila cíle Zelené dohody pro Evropu, a to i z hlediska svého průmyslového plánu.

Bude však zapotřebí více usnadnit zavádění dekarbonizované elektřiny, její integraci do elektrizační soustavy a zvýšení výroby technologií s čistými nulovými emisemi. To vše je nezbytné pro snížení cen energie a posílení konkurenceschopnosti Evropy.

Členské státy by měly k těmto oblastem přispět například prostřednictvím provádění akčních plánů pro elektrizační soustavy a větrnou energii, směrnice o obnovitelných zdrojích energie a činnosti pracovní skupiny SMET týkající se povolování a rychlého provedení aktu o průmyslu pro nulové čisté emise. Členské státy by měly využít iniciativu STEP, aby zužitkovaly potenciál všech nástrojů EU, včetně fondů politiky soudržnosti EU, a podpořily vývoj a výrobu klíčových strategických technologií pro čistou energii.

6. Oběhovost

Klíčový ukazatel výkonnosti	Popis	Cíl	Poslední hodnota pro
Klíčový ukazatel výkonnosti 10: Míra využití oběhového materiálu	Míra využití oběhového materiálu měří podíl materiálu, který byl využit a vrácen zpět do ekonomiky, na celkovém využití materiálu. Cíl stanovený v akčním plánu pro oběhové hospodářství: zdvojnásobení oproti roku 2020.	23,4 % do roku 2030	11,5 % (v roce 2022) 11,7 % (v roce 2021)

Evropa pomalu postupuje směrem k oběhovějšímu hospodářství. Od roku 2000 se produktivita zdrojů v průmyslu EU⁶³ zvýšila o 37 %, což svědčí o účinnějším využívání materiálů ve výrobě v EU, materiálová stopa EU⁶⁴ však zůstala v posledním desetiletí stabilní⁶⁵. Nedávno schválené právní předpisy, jakmile budou provedeny, zlepší obchodní důvody pro oběhové hospodářství.

Větší oběhovost v ekonomice znamená nižší spotřebu primárních materiálů, méně odpadu a menší závislost. Je spojena i s významným potenciálem pro vytváření kvalitních pracovních míst, zejména v sociální ekonomice. Biohospodářství má potenciál přispět k větší oběhovosti, například v oblasti materiálů pro baterie.

Míra využívání druhotných surovin, která v roce 2022 činila 11,5 %, je méně než poloviční oproti cíli stanovenému pro rok 2030, což ukazuje značný nevyužitý potenciál (viz graf 3 a klíčový ukazatel výkonnosti 10). Zároveň se produktivita zdrojů v průmyslu EU zvýšila za dvacet let o 37 %⁶⁶ a je nyní srovnatelná s USA a třikrát vyšší než v Číně.

⁶² Byly použity údaje dostupné v prosinci 2023. Příloha 1 „Přehled klíčových ukazatelů výkonnosti v oblasti dlouhodobé konkurenceschopnosti“ v dokumentu SWD(2024) 78 poskytuje informace o dlouhodobějších trendech.

⁶³ Vztah mezi velikostí domácí ekonomiky a využíváním domácích přírodních zdrojů.

⁶⁴ Celkové množství surovin spotřebovaných obyvateli: zahrnuje materiály použité při výrobě v EU, přičemž se připočítají materiály obsažené v dovozu a odečtou materiály obsažené ve vývozu.

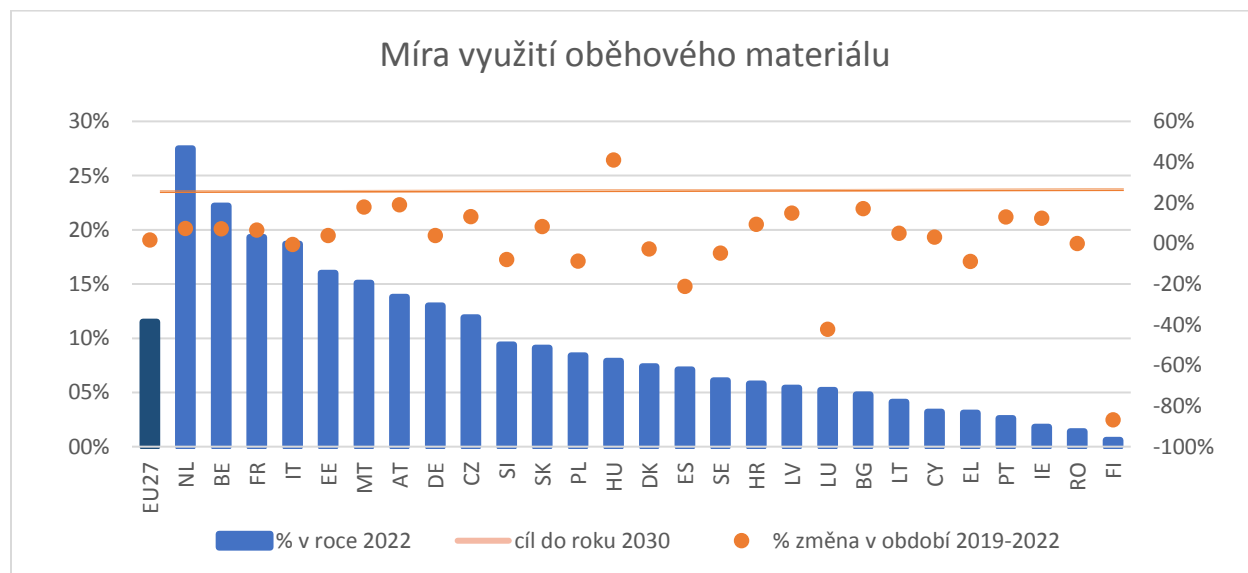
⁶⁵ [Europe's material footprint \(Materiálová stopa Evropy\) \(europa.eu\)](https://europe's-material-footprint(Materiálová stopa Evropy)(europa.eu)).

⁶⁶ Eurostat: [Material flow accounts and resource productivity – Statistic Explained \(Účty materiálových toků a produktivita zdrojů – vysvětlení statistiky\) \(europa.eu\)](https://material-flow-accounts-and-resource-productivity-Statistic-Explained(Účty materiálových toků a produktivita zdrojů – vysvětlení statistiky)(europa.eu)).

Neudržitelná spotřeba a související výroba jsou hlavními překážkami oběhovosti⁶⁷. Pouze 20 % malých a středních podniků používá recyklované materiály a pouze 11 % uplatňuje obchodní modely pro oběhové materiály⁶⁸.

Nedávno přijaté nebo politicky dohodnuté právní předpisy vytvářejí **silnou komerční motivaci k větší oběhovosti** v EU. Na základní úrovni **akt o kritických surovinách** stanoví, že recyklační kapacita Unie by měla do roku 2030 pokrýt 25 % roční spotřeby strategických surovin v Unii. Na úrovni výrobků umožní **nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků** navrhnout zvláštní kritéria oběhovosti pro kategorie výrobků uváděné na trh EU⁶⁹. To pomůže řešit roztržitost jednotného trhu v důsledku rozdílných vnitrostátních pravidel pro udržitelnost výrobků. Digitální pas výrobku usnadní sdílení informací v dodavatelských řetězcích. Dozor nad trhem bude posílen s cílem řešit nedostatky v prosazování platných požadavků na ekodesign, zejména u dovážených výrobků. Již nyní přispívá **regulační rámec EU pro baterie**⁷⁰ k oběhovým hodnotovým řetězcům ve výrobě baterií. Současně je třeba odstranit některé překážky ve prospěch větší oběhovosti, například pokud jde o definici odpadu. Na úrovni spotřebitelů pomáhají spotřebitelům identifikovat důvěryhodné a udržitelné výrobky směrnice o posílení postavení spotřebitelů pro ekologickou transformaci a směrnice o environmentálních tvrzeních.

Graf 3: Míra využití oběhového materiálu (využití druhotných materiálů v poměru k celkovému využití materiálů)

Zdroj: Eurostat

Nedávno přijaté právní předpisy zvýší oběhovost v EU. Aby však byla zajištěna jejich účinnost, musí členské státy pracovat na posílení dozoru nad trhem v souvislosti s regulačními požadavky na výrobky, které souvisejí s oběhovostí. Kromě toho by členské státy mohly

⁶⁷ [Conditions and pathways for sustainable and circular consumption in Europe \(Podmínky a cesty udržitelné a oběhové spotřeby v Evropě\)](#), Evropská agentura pro životní prostředí (europa.eu).

⁶⁸ Viz průzkum průmyslových ekosystémů v příloze 6.

⁶⁹ Nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků (COM/2022/142).

⁷⁰ Nařízení (EU) 2023/1542.

prosazovat udržitelnou spotřebu materiálů podporou průmyslového využívání druhotných materiálů (průmyslové symbiózy mezi podniky) a platform pro ekonomiku sdílení, kde by se mohla setkávat nabídka recyklovatelného / opětovně použitelného odpadu s odpovídající poptávkou. Dále je důležité začlenit oběhové hospodářství do běžné ekonomiky posílením výzkumu a inovací, prohlubováním dovedností a změnami kvalifikace pracovních sil a cíleným využíváním finančních nástrojů.

7. Digitalizace

Klíčový ukazatel výkonnosti	Popis	Cíl	Poslední hodnota pro
Klíčový ukazatel výkonnosti 11: Intenzita digitalizace v malých a středních podnicích	Podíl podniků v EU s alespoň základní úrovní digitální náročnosti. Základní úroveň zahrnuje použití alespoň čtyř z dvanácti vybraných digitálních technologií (např. použití jakékoli technologie umělé inteligence; tržby v elektronickém obchodě tvoří alespoň 1 % celkového obrátu atd.), jak je definováno v politickém programu Digitální dekáda.	90 % do roku 2030	69,30 % (v roce 2022) 61,36 % (v roce 2021)
Klíčový ukazatel výkonnosti 12: Zavádění digitálních technologií v podnicích	Podíl evropských podniků, které využívají služby cloud computingu, data velkého objemu a umělou inteligenci. Cíl stanovený v politickém programu Digitální dekáda.	75 % do roku 2030	Služby cloud computingu: 34 % (v roce 2021) Data velkého objemu: 14 % (v roce 2020) Umělá inteligence: 8 % (v roce 2021)

Zavádění a využívání digitálních technologií a celková digitalizace hospodářství jsou zásadními faktory konkurenceschopnosti a suverenity. V současné době existuje několik nástrojů financování a legislativních iniciativ, které mají posílit digitalizaci podniků a konkurenceschopnost odvětví informačních a komunikačních technologií v EU. Pro urychlení digitální transformace, řešení nedostatků v oblasti investic a posílení digitálních kapacit v souladu s politickým programem Digitální dekáda bude nezbytné nadále vynakládat a posilovat společné úsilí.

Navzdory silným stránkám EU v konkrétních oblastech digitálních technologií, jako jsou pokročilé výrobní technologie a zařízení pro výrobu polovodičů, se podíl EU na celosvětovém trhu informačních a komunikačních technologií (IKT) v posledním desetiletí drasticky snížil z 21,8 % (2013) na 11,3 % (2022), zatímco podíl USA vzrostl z 26,8 % na 36 %⁷².

Politický program Digitální dekáda⁷³ je systém společné správy a řízení sdílený EU a orgány členských států na podporu dosažení konkrétních cílů a úkolů do roku 2030. Zaměřuje se na čtyři oblasti: digitální dovednosti; digitální infrastruktura; digitalizace podniků včetně zavádění pokročilých technologií, jako je umělá inteligence, cloudové služby a analýza dat velkého objemu; digitalizace veřejných služeb. První zpráva o stavu digitální dekády⁷⁴ zdůrazňuje

⁷¹ Byly použity údaje dostupné v prosinci 2023. Příloha 1 „Přehled klíčových ukazatelů výkonnosti v oblasti dlouhodobé konkurenceschopnosti“ v dokumentu SWD(2024) 78 poskytuje informace o dlouhodobějších trendech.

⁷² [ICT global market share worldwide 2023 \(Podíly na světovém trhu IKT v roce 2023\) | Statista.](#)

⁷³ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2481 ze dne 14. prosince 2022.

⁷⁴ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/2023-report-state-digital-decade>. Jedná se o komplexní rámec, který řídí a koordinuje všechna opatření související s digitálními technologiemi s přístupem průmyslové politiky. Zejména

potřebu urychlit a prohloubit společné úsilí v zájmu naplnění našich ambicí v oblasti polovodičů, pokročilých digitálních dovedností a podpory digitální transformace evropských podniků.

Posilování **digitálních kapacit, infrastruktury a dovedností potřebných pro digitální transformaci** napomáhá několik nástrojů financování EU. Program DIGITAL například (společně s programem Horizont Evropa) přispěl k tomu, že se EU stala světovou špičkou v oblasti vysoce výkonné výpočetní techniky, a poskytuje strategické financování na podporu projektů v oblasti umělé inteligence, pokročilých digitálních dovedností, kybernetické bezpečnosti a zavádění digitálních řešení pro veřejnou správu a podniky.

Převratný nástup generativní umělé inteligence vytváří jedinečnou příležitost na trhu, u něhož se v letech 2023 až 2030 očekává růst o více než 24,4 % ročně⁷⁵. Aby podpořil inovace v oblasti umělé inteligence, poskytuje akt o umělé inteligenci stabilní, předvídatelný a přiměřený právní rámec pro vývojáře umělé inteligence, podporuje důvěru občanů a podniků v aplikace umělé inteligence, a tím posiluje jejich využívání v EU.

Kromě toho regulační rámec doplňuje balíček předpisů týkající se začínajících podniků a inovací v oblasti umělé inteligence⁷⁶, díky kterému se Evropa stane inovační mocností v oboru důvěryhodné umělé inteligence. V návaznosti na špičkovou evropskou infrastrukturu pro vysoce výkonnou výpočetní techniku (EuroHPC) vytváří „továrny na AI“, které spojují klíčové složky umělé inteligence, tedy data, výpočetní techniku, algoritmy a talenty, a slouží začínajícím podnikům v oblasti umělé inteligence jako jednotné kontaktní místo pro trénování a vývoj velkých modelů umělé inteligence. Kromě toho propojuje začínající podniky a výzkumné pracovníky v oblasti umělé inteligence s průmyslovými uživateli a podporuje inovativní aplikace generativní umělé inteligence ve čtrnácti průmyslových ekosystémech v celé Evropě.

V rámci dalších opatření politiky EU se již začaly **budovat domácí kapacity** pro další průřezové digitální technologie a pozornost je věnována snížení **strategických závislostí** v oblasti čipů a cloudových služeb⁷⁷. **Akt o čipech** zvýší výrobní kapacitu EU⁷⁸, přičemž cílem je zajistit, aby se do roku 2030 v Evropě produkovalo alespoň 20 % hodnoty světové výroby špičkových polovodičů. **Významné projekty společného evropského zájmu v oblasti mikroelektroniky a cloudové infrastruktury a služeb nové generace** mobilizují velké společnosti a začínající podniky k investicím do významných inovativních průmyslových kapacit⁷⁹ a k rozvoji interoperabilního a otevřeně přístupného evropského ekosystému pro zpracování dat.

stanovuje a sleduje plnění cílů digitální dekády jako měřitelných cílů v oblasti konektivity, digitálních dovedností, digitálního podnikání a digitálních veřejných služeb.

⁷⁵ Association for Computing Machinery, TechBriefs, léto 2023/ č. 8 [3626110 \(acm.org\)](https://www.acm.org).

⁷⁶ [Commission launches AI innovation package to support Artificial Intelligence start-ups and SMEs \(Komise zahajuje balíček inovací týkajících se umělé inteligence na podporu začínajících podniků a malých a středních podniků v oblasti umělé inteligence\) | Formování digitální budoucnosti Evropy \(europa.eu\)](#).

⁷⁷ SWD(2021)352 Strategic dependencies and capacities (Strategické závislosti a kapacity), pracovní dokument doprovázející sdělení Aktualizace nové průmyslové strategie 2020: budování silnějšího jednotného trhu pro oživení Evropy.

⁷⁸ Do roku 2030 se plánuje zprovoznění již čtrnácti nových továren.

⁷⁹ Včetně kritických surovin, zařízení, destiček, výzkumu, předvýroby a designu.

Zavedení digitálních technologií v podnicích EU může výrazně zvýšit produktivitu práce v celém hospodářství. V roce 2022 vykazovalo 69 % malých a středních podniků v EU alespoň základní úroveň digitální intenzity, zatímco cíl digitální dekády 2030 činí 90 % (viz klíčový ukazatel výkonnosti 11). Podíl podniků v EU s deseti nebo více zaměstnanci, které zavedly digitální technologie, činil 14 % v případě dat velkého objemu v roce 2020, 34 % v případě cloudu a 8 % v případě umělé inteligence v roce 2021, přičemž cílem pro rok 2030 je, aby alespoň jednu z těchto technologií využívalo 75 % podniků (viz klíčový ukazatel výkonnosti 12). Začínající podniky v oblasti digitálních technologií jsou velmi aktivní ve většině průmyslových ekosystémů, přičemž největší zastoupení mají ve zdravotnictví, mobilitě a kulturních a kreativních odvětvích³⁴. Mnohé z těchto začínajících podniků nabízejí základní digitální řešení, jako jsou on-line tržště nebo softwarové služby, které přispívají k transformaci ekosystémů.

Postupuje digitalizace podniků v EU, zejména malých a středních podniků, a veřejných služeb, v některých oblastech však zůstává daleko za cíli a úkoly Digitální dekády 2030. EU a členské státy by měly politický program Digitální dekáda provádět v plném rozsahu, aby uvedené problémy řešily.

EU již přijala různá politická opatření s cílem snížit strategické závislosti a podpořit konkurenceschopnost zvýšením investic do strategických technologií, jako jsou polovodiče, cloudové služby, umělá inteligence a vysoce výkonná výpočetní technika. Aby byly tyto politiky účinnější, musí členské státy sladit strategie pro budování průmyslových kapacit v příslušných oblastech.

8. Vzdělávání a dovednosti

Klíčový ukazatel výkonnosti	Popis	Cíl	Poslední hodnota pro
Klíčový ukazatel výkonnosti 13: Každoroční účast dospělých na vzdělávání a odborné přípravě (ženy a muži)	Zvýšená účast na odborné přípravě bude znamenat dobrý pokrok v rozvoji dovedností pro udržitelnou konkurenceschopnost (cíl stanovený v cílech summitu v Portu, Sociální pilíř).	60 % do roku 2030	37,4 % (v roce 2016) Na základě průzkumu vzdělávání dospělých, který se v minulosti prováděl jednou za 6 let.
Klíčový ukazatel výkonnosti 14: Míra zaměstnanosti dospělých	Zvýšená míra zaměstnanosti přispívá k sociálně udržitelné konkurenceschopnosti (cíl stanovený v cílech summitu v Portu, Sociální pilíř).	78 % do roku 2030	74,6 % (v roce 2022) 73 % (v roce 2021)
Klíčový ukazatel výkonnosti 15: Specialisté v oblasti ICT (průměr za ženy a muže, % zaměstnanosti)	Tento ukazatel, jeden z cílů politického programu Digitální dekády, měří pokrok směrem k dobře dimenzované pracovní síle specializované na vývoj a zavádění digitálních technologií.	20 milionů do roku 2030 (tj. cca 10 % celkové zaměstnanosti)	9,4 milionu (v roce 2022) 8,9 milionu (v roce 2021) Podíl na celkové zaměstnanosti: 4,6 % (v roce 2022) 4,5 % (v roce 2021)

⁸⁰ Byly použity údaje dostupné v prosinci 2023. Příloha 1 „Přehled klíčových ukazatelů výkonnosti v oblasti dlouhodobé konkurenceschopnosti“ v dokumentu SWD(2024) 78 poskytuje informace o dlouhodobějších trendech.

Navrhovaný klíčový ukazatel výkonnosti 15a: Průměrné výsledky testů patnáctiletých žáků (PISA)	PISA je mezinárodní průzkum znalostí studentů OECD. Program PISA měří schopnost patnáctiletých žáků využívat své znalosti a dovednosti v oblasti čtení, matematiky a přírodních věd k řešení výzev reálného života.	Zvýšení	<i>Matematika:</i> 474 (v roce 2022) 492 odst. 2018 <i>Čtení:</i> 475 (v roce 2022) 488 odst. 2018 <i>Přírodní vědy:</i> 484 (v roce 2022) 488 odst. 2018
--	---	---------	---

Míra zaměstnanosti v roce 2022 činila 74,6 %, a tudíž je EU na dobré cestě k dosažení svého cíle v podobě 78% míry zaměstnanosti v roce 2030. Přesto se tři čtvrtiny malých a středních podniků v současné době potýkají s nedostatkem pracovních sil a dovedností, který začal řešit Pakt pro dovednosti a opatření usnadňující mobilitu pracovních sil. Pro přilákání a udržení pracovních sil má klíčový význam dostupnost kvalitních pracovních míst, řešení rozdílů mezi muži a ženami a prosazování rovných příležitostí pro všechny. Kvalifikované pracovní síly jsou zásadním faktorem konkurenceschopnosti v kontextu probíhajících demografických změn⁸¹.

Ekologická a digitální transformace vytváří **poptávku po nových dovednostech**, což vyžaduje prohlubování dovedností a změny kvalifikace pracovních sil. Například 35 až 45 % pracovních sil v odvětví renovací budov bude potřebovat odbornou přípravu v oboru energetické účinnosti⁸². Vysoce žádané jsou dovednosti v oblasti informačních a komunikačních technologií, jakkoli se konkrétní potřeby v jednotlivých ekosystémech značně liší (viz Figure 4). Počet odborníků v oboru informačních a komunikačních technologií v roce 2022 dosáhl 9,4 milionu, což představuje 4,6 % celkové zaměstnanosti a pokrok směrem k cíli, kterým je 20 milionů osob do roku 2030 (viz klíčový ukazatel výkonnosti 15). Na druhou stranu se v EU každoročně účastní vzdělávacích aktivit pouze každý třetí dospělý (viz klíčový ukazatel výkonnosti 13). Průměrné výsledky patnáctiletých žáků se navíc v roce 2022 oproti roku 2018 zhoršily ve všech oborech, v nichž hlavní konkurenti EU dosahují lepších výsledků. To naznačuje, že Evropa čelí problému, pokud jde o vybavení mladých lidí základními dovednostmi.

⁸¹ Sdělení Demografické změny v Evropě: soubor opatření, COM(2023) 577 final.

⁸² ETUC, „Skills and Quality Jobs in Construction“ (Dovednosti a kvalitní pracovní místa ve stavebnictví): [230630 - jtc_study_report_may_2023.pdf \(ituc-esi.org\)](https://www.etuc-ef.org/en/publications/230630_-_jtc_study_report_may_2023.pdf).

Graf 4: Procentní podíl on-line inzerátů, které vyžadují alespoň mírně pokročilé nebo pokročilé digitální dovednosti, EU-27.

Zdroj: Analýza Technopolis Group na základě údajů střediska Cedefop „Skillovate“ pro Evropský monitor průmyslových ekosystémů (EMI) 2023.

EU disponuje politickými nástroji k řešení těchto problémů⁸³. Financování z fondů soudržnosti, a zejména z Evropského sociálního fondu plus (ESF+)⁸⁴, podporuje **investice členských států do lidského kapitálu**. Prostřednictvím **Paktu pro dovednosti** a konkrétních partnerství stanovených v každém ze čtrnácti průmyslových ekosystémů přispívá EU k požadovanému prohlubování dovedností a změnám kvalifikace milionů pracovníků ve všech průmyslových ekosystémech. 1 500 hospodářských a sociálních partnerů se zavázalo do roku 2030 prohloubit a změnit kvalifikaci 10 milionů pracovníků a již bylo vypracováno více než 15 000 vzdělávacích programů. Kromě toho Komise v rámci aktu o průmyslu pro nulové čisté emise podporuje zahájení činnosti **akademií dovedností**, které mají rozšířit výrobu a instalaci technologií pro nulové čisté emise a příslušných nezbytných surovin⁸⁵. Nástroj technické podpory dále pomáhá členským státům při navrhování a provádění strukturálních reforem na podporu prohlubování dovedností a změn kvalifikace obyvatel a zlepšování dovedností mladých lidí. Mechanismus

⁸³ Například studijní laboratoř investic do kvalitního vzdělávání a odborné přípravy (Learning Lab on Investing in Quality Education and Training) pomáhá členským státům identifikovat politiky, které jsou obzvláště účinné při posilování základních a pokročilých dovedností.

⁸⁴ V programovém období 2021–2027 by měly investice z ESF+ do vzdělávání a dovedností činit více než 42 miliard EUR (celkový rozpočet), přičemž více než 15 milionů EUR by mělo být věnováno na vzdělávání dospělých. Národní plány využití zdrojů z ESF+ nebo Nástroje pro oživení a odolnost zahrnují mnoho aktivit v oblasti změn kvalifikace pracovních sil; u přibližně poloviny členských států obsahují také opatření směřující k systémům individuálních vzdělávacích účtů, kterými se provádí doporučení Rady z června 2022.

⁸⁵ Akademie dovedností vytvářejí vzdělávací programy nabízené poskytovatelům vzdělávání a odborné přípravy v členských státech. Cílem akademií, které vycházejí ze stávajícího modelu v odvětví baterií, je vyškolení 100 000 studentů do tří let od jejich založení. Akademie kybernetických dovedností navíc spojí stávající iniciativy v oblasti kybernetických dovedností a zlepší jejich koordinaci s cílem odstranit nedostatek talentů v oblasti kybernetické bezpečnosti. [Akademie kybernetických dovedností | Platforma pro digitální dovednosti a pracovní místa \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/166484/attachment/data/166484/1/akademie_kybernetickych_dovednosti.pdf).

podpory talentů⁸⁶ pomáhá regionům EU postiženým zrychleným úbytkem obyvatelstva v produktivním věku.

Mobilita pracovníků na jednotném trhu může pomoci zmírnit nedostatek v oblasti dovedností⁸⁷. Zatím se však týká poměrně malého počtu pracovníků z EU (3,8 %⁸⁸) a je mnohem rozšířenější mezi vysoce kvalifikovanými pracovníky. Pouze 14 % malých a středních podniků v EU (ve srovnání s 30 % velkých společností) se pokusilo o nábor zaměstnanců z jiných členských států EU⁸⁹. Mobilitě pracovních sil často brání regulační nebo administrativní požadavky, které je třeba zjednodušit. Při stěhování za prací se občané EU potýkají s rozdíly v postupech registrace u místních úřadů a v přístupu k vnitrostátním informačním systémům⁹⁰. Míra **uznávání odborné kvalifikace** pro přístup k regulovanému povolání v jiném členském státě je ve velké většině členských států poměrně vysoká, v některých profesích a zemích však trvají omezující požadavky na kvalifikaci a zdoluhavé postupy⁹¹. S cílem usnadnit získávání **pracovníků ze třetích zemí** obsahuje Komise vypracovaný „balíček týkající se mobility dovedností a talentů“⁹² doporučení pro členské státy, jak usnadnit uznávání kvalifikací státních příslušníků třetích zemí⁹³, a návrh nařízení o zřízení Rezervoáru talentů EU⁹⁴.

V návaznosti na summit sociálních partnerů ve Val Duchesse, který se konal dne 31. ledna 2024, předloží Komise ve spolupráci se sociálními partnery do jara 2024 akční plán řešení nedostatku pracovních sil a dovedností.

⁸⁶ [harnessing-talents-regions_en.pdf \(europa.eu\)](#)

⁸⁷ Evropská komise (2023), Vývoj zaměstnanosti a sociální situace v Evropě.

⁸⁸ [Přeshraniční mobilita a zprostředkovávání zaměstnání | Srovnávací přehled výsledků v oblasti jednotného trhu \(europa.eu\)](#). Kromě toho zřejmě pouze 17 % občanů EU někdy žilo [nebo pracovalo v jiné než své vlastní zemi \(viz Evropská komise \(2022\), Eurobarometr 528 „Mobilita uvnitř EU po pandemii“\)](#).

⁸⁹ Evropská komise (2023), bleskový průzkum Eurobarometr 537 „Malé a střední podniky a nedostatek kvalifikovaných pracovníků“.

⁹⁰ Zpráva z bleskového průzkumu Eurobarometr 529, Evropský rok dovedností: nedostatek kvalifikovaných pracovníků, strategie náboru a udržení zaměstnanců v malých a středních podnicích.

⁹¹ [Přístup ke službám a trhům služeb | Srovnávací přehled výsledků v oblasti jednotného trhu \(europa.eu\)](#).

⁹² Sdělení o mobilitě kvalifikovaných a schopných pracovníků, COM(2023) 715.

⁹³ C(2023) 7700 final.

⁹⁴ COM(2023) 716 final.

Účinnější a cílenější využívání finančních prostředků EU na investice do vzdělávání a dovedností na úrovni členských států, například k podpoře opatření v rámci Paktu pro dovednosti a akademií dovedností pro nulové čisté emise, může pomoci dosáhnout pokroku při sladování vzdělávání a odborné přípravy s poptávkou po dovednostech.

Mobilitu pracovníků a poskytovatelů služeb by dále mohly usnadnit přiměřené požadavky na přístup k regulovaným povoláním, snazší uznávání odborných kvalifikací a jednodušší a digitálnější postupy registrace pro občany, kteří se stěhují do jiného členského státu.

9. Obchodní a otevřená strategická autonomie

Klíčový ukazatel výkonnosti	Popis	Cíl	Poslední hodnota pro
Klíčový ukazatel výkonnosti 16: Obchod se zbytkem světa (jako podíl na HDP)	Obchod se zbytkem světa (jako podíl na HDP)	Zvýšení	17,6 % u zboží (v roce 2022)
			14,8 % u zboží (v roce 2021)
			7,7 % u služeb (v roce 2022)
			6,9 % u služeb (v roce 2021)
Navrhovaný klíčový ukazatel výkonnosti 16a: Vývoz zboží a služeb jako podíl na dovozu zbytku světa	Vývoz zboží a služeb EU, Spojeného království, USA, Japonska a Číny jako příslušný podíl na dovozu zbytku světa.	Stabilní nebo zvýšení	16,2 % u zboží (v roce 2022)
			16,4 % u zboží (v roce 2021)
			33,1 % u služeb (v roce 2022)
			35,2 % u služeb (v roce 2021)

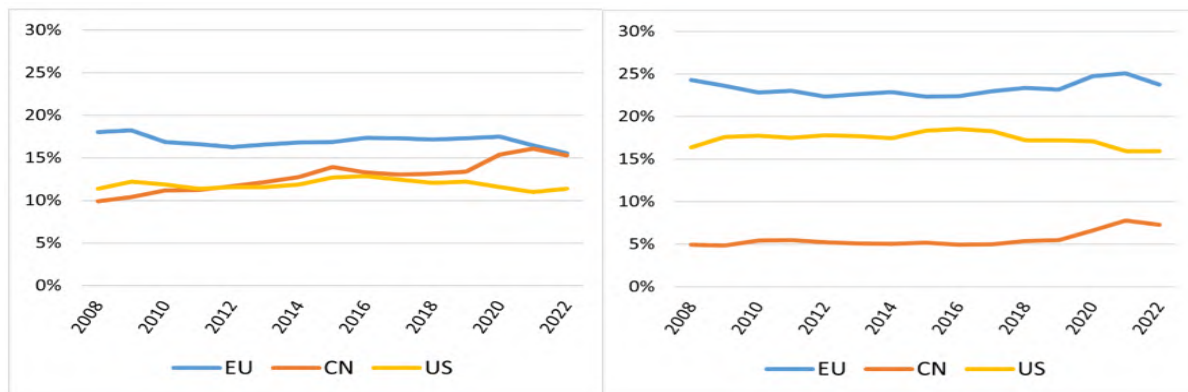
Obchod je klíčem k dlouhodobé konkurenceschopnosti EU. Podporuje efektivitu a inovace a hospodářským subjektům z EU otevírá trhy. EU čerpá hospodářskou a politickou sílu ze svého postavení největšího obchodního a investičního subjektu: je největším světovým vývozcem, který se na celosvětovém vývozu podílí 16 %. EU prosazuje a podporuje otevřený obchod založený na pravidlech. Zároveň nová rizika vyplývající z rostoucího geopolitického napětí, nekalých obchodních praktik a asymetrických závislostí vedla EU k novým krokům, které podporují diverzifikaci dodávek, a to upevňováním obchodních a investičních vazeb i posilováním výrobní kapacity v kritických oblastech. EU rovněž využívá své nástroje na ochranu obchodu a doplňuje svůj soubor nástrojů tak, aby hájila rovné podmínky pro podniky v EU.

Obchod je klíčem k dlouhodobé konkurenceschopnosti EU. Obchod se zbožím a službami se zeměmi mimo EU v roce 2022 činil 18 %, resp. 8 % HDP EU. EU je **největším světovým vývozcem** (16 % dovozu ze všech zemí, podobně jako Čína a výrazně více než USA). EU

⁹⁵ Byly použity údaje dostupné v prosinci 2023. Příloha 1 „Přehled klíčových ukazatelů výkonnosti v oblasti dlouhodobé konkurenceschopnosti“ v dokumentu SWD(2024) 78 poskytuje informace o dlouhodobějších trendech.

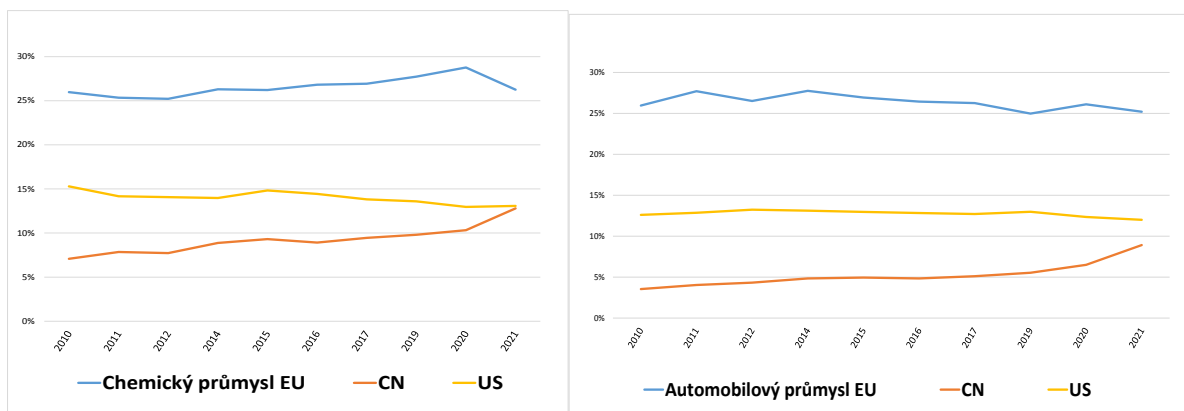
dosahuje obzvláště dobrých výsledků v oblasti služeb (viz Figure 5) a ve vývozu pokročilých technologií (23 %), jakkoli se tento podíl v posledním desetiletí postupně snižoval⁹⁶. EU také dominuje celosvětovému vývozu v několika výrobních odvětvích, jako je chemický a automobilový průmysl (viz Figure 6), kde však poslední vývoj, zejména energetická krize a rychlý růst Číny na trzích s čistými technologiemi, vedl ke ztrátě podílu na trhu. Kombinace odrazujících (vyšší náklady na energii v EU) a motivačních faktorů (velmi atraktivní investiční podmínky ve třetích zemích) by mohla negativně ovlivnit investice potřebné v Evropě pro úspěšnou ekologickou a digitální transformaci.

Graf 5: Podíl na světovém vývozu: celkem (vlevo); služby (vpravo)

Zdroj: Evropská komise podle WTO (Světové obchodní organizace)

Graf 6: Podíl na světovém vývozu: EU, Čína, USA (v %): chemický průmysl (vlevo); automobilový průmysl (vpravo)

Zdroj: Evropská komise podle WTO

Krize spojená s pandemií COVID-19 a ruská invaze na Ukrajinu odhalily zranitelnost jednotného trhu vůči narušení dodavatelských řetězců, což si vyžádalo důrazná opatření včetně recipročních opatření, společných nákupů a diverzifikace dodávek⁹⁷. Energetická platforma EU má klíčový význam pro sdružování poptávky evropských odběratelů a zajišťování dodávek plynu do Evropy

⁹⁶ [Ekonomická odolnost | Srovnávací přehled výsledků v oblasti jednotného trhu \(europa.eu\)](#).

⁹⁷ [REPowerEU \(europa.eu\)](#).

od mezinárodních producentů a dodavatelů. Mohla by sloužit jako vzor pro organizaci společného nákupu strategických komodit včetně vodíku a kritických surovin.

Expozice EU vůči Číně se v posledních dvou desetiletích zvýšila. Nedávné kontroly vývozu které Čína zavedla pro gallium, germanium a výrobky z umělého grafitu, ukazují rizika spojená s rozsáhlou hospodářskou závislostí na dovozu od jednoho dodavatele mimo EU. V této souvislosti Komise připravuje a provádí strategii snižování rizik ve vztahu k Číně.

V reakci na žádost Evropské rady z října 2020 Komise identifikovala **strategické závislosti**⁹⁸ EU a začala se jimi zabývat. Strategické závislosti představují přibližně 9,2 % celkového dovozu ze zemí mimo EU, přičemž ve 40 % zjištěných případech se jedná o jediné body selhání⁹⁹. Klíčová odvětví, jako je výzkum vesmíru a obrana, jsou rovněž vystavena závislostem na zahraničí, které vyžadují větší integraci těchto trhů v rámci EU.

Několik **zemí mimo EU** přijalo opatření ke snížení vlastní závislosti a k navýšení úvěrů a investic do strategických odvětví¹⁰⁰. Díky státním dotacím, které zvýhodňují státní podniky, podpůrným programům, vládním poradenským fondům a obchodním praktikám je nyní Čína na čele trhu s čistými technologiemi. V Číně se připravují ohlášené investice v hodnotě více než 280 miliard USD, což vede k nadměrným kapacitám a cenovému tlaku, který by mohl ohrozit komerční motivaci průmyslových odvětví v jiných zemích. Zákonem o snižování inflace (Inflation Reduction Act, IRA) USA zintenzivnily své úsilí v boji proti změně klimatu. Přístup USA je založen na dotacích na vybudování domácí výrobní základny technologií s nulovými čistými emisemi. Některé prvky zákona o snižování inflace, zejména pokud jde o diskriminační obsah, požadavky na montáž a dotace na výrobu, vyvolaly obavy EU a dalších mezinárodních partnerů¹⁰¹. Například daňové úlevy podle uvedeného zákona zvyšují nákladové zvýhodnění domácí výroby bateriových bloků o 25–30 % celkových výrobních nákladů¹⁰².

K řešení těchto problémů vyvinula EU vlastní soubor nástrojů, který kombinuje úsilí o diverzifikaci dodávek a posílení domácí kapacity¹⁰³.

⁹⁸ Generální ředitelství pro vnitřní trh, průmysl, podnikání a malé a střední podniky, Evropská komise; SWD(2021)352 „Strategic dependencies and capacities“ (Strategické závislosti a kapacity); SWD(2022) 40 final „EU strategic dependencies and capacities: second stage of in-depth review“ (Strategické závislosti a kapacity EU: druhá fáze hloubkového přezkumu); Single Market Economic Papers, č. 14 „[An enhanced methodology to monitor the EU's strategic dependencies and vulnerabilities \(Zdokonalená metodika sledování strategických závislostí a zranitelných míst EU\) – Evropská komise \(europa.eu\)](#)“.

⁹⁹ Riziko jediného bodu selhání (single point of failure, SPOF) závisí na dvou vlastnostech produktu: 1) na existenci ústředního uzlu ve světových obchodních sítích pro daný produkt a (2) na vysoké koncentraci světového vývozu v jedné zemi. Vypočtené riziko globálního SPOF se získá kombinací uvedených dvou ukazatelů. Další podrobnosti viz Single Market Economic Papers, č. 14, s. 18 (odkaz výše).

¹⁰⁰ Příloha 5 tohoto sdělení obsahuje přehled opatření klíčových mezinárodních partnerů v oblasti odolnosti (SWD(2024) 78).

¹⁰¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_23_5245.

¹⁰² Deloitte (2023), „Sustainability & Climate IRA and the net-zero race – How EU industrial policy should respond“ (Udržitelnost a klima v zákoně ke snížení inflace a závod o nulové čisté emise – jak by měla reagovat průmyslová politika EU), s. 11.

¹⁰³ Zahnuje mimo jiné úsilí vynaložené v rámci průmyslového plánu Zelené dohody pro Evropu, včetně aktu o průmyslu pro nulové čisté emise, a dočasný krizový a transformační rámec.

Komise se i nadále aktivně podílí na ochraně a reformě Světové obchodní organizace, aby účinněji řešila narušení hospodářské soutěže, přičemž významnou příležitostí k tomu nabídne nadcházející třináctá konference ministrů. Komise také uzavřela dohody o volném obchodu a dohody o hospodářském partnerství, například s Novým Zélandem, Keňou a Chile, a o dalších jedná. Souběžně EU uzavřela **strategická partnerství v oblasti surovin** s Kanadou, Ukrajinou, Kazachstánem, Namibií, Argentinou, Chile, Demokratickou republikou Kongo, Zambií a Grónskem, aby urychlila průmyslovou spolupráci. Tato partnerství usnadňují průmyslové projekty týkající se surovin v zemích mimo EU s odběrateli z EU¹⁰⁴ a podporují rozvoj udržitelných hodnotových řetězců a kvalitních místních pracovních míst. Partnerství s rozvojovými zeměmi se opírá o širší unijní strategii **Global Gateway**. EU rovněž uzavřela čtyři **digitální partnerství** s Japonskem, Koreou, Singapurem a Kanadou, která se zaměřují zejména na bezpečné sítě 5G, kybernetickou bezpečnost, kvantovou výpočetní techniku a odolnost polovodičového průmyslu¹⁰⁵. EU také s klíčovými partnery pracuje na závazných **pravidlech digitálního obchodu**¹⁰⁶.

Vedle nástrojů na ochranu obchodu přijala EU také řadu nových nástrojů na ochranu **hospodářské soutěže za rovných podmínek**¹⁰⁷. Komise zejména zahájila formální šetření narušujících dotací na dovoz bateriových elektrických vozidel z Číny¹⁰⁸.

Kromě toho EU přijala také strategii evropské hospodářské bezpečnosti. Komise reaguje na zjištěná rizika návrhem opatření s cílem **podpořit** konkurenceschopnost EU, **chránit** hospodářskou bezpečnost EU a dále posílit spolupráci prostřednictvím **partnerství** s celou řadou zemí. V lednu 2024 Komise přijala balíček návrhů k provádění této strategie¹⁰⁹.

¹⁰⁴ Například v rámci strategického partnerství s Kazachstánem navázaly společnosti z EU a Kazachstánu spolupráci v oblasti získávání prvků vzácných zemin z odpadu po těžbě uranu, leteckého geofyzikálního průzkumu a udržitelného zpracování dvou ložisek wolframu v Kazachstánu, v některých případech za využití finančních prostředků EU a Evropské banky pro obnovu a rozvoj.

¹⁰⁵ [Digitální partnerství | Formování digitální budoucnosti Evropy \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-partnerships-shaping-digital-future-europe).

¹⁰⁶ Jednání s Japonskem byla uzavřena a probíhají jednání s Jižní Koreou a Singapurem.

¹⁰⁷ EU například přijala nařízení o zahraničních subvencích, nařízení o prověřování přímých zahraničních investic, nástroj proti nátlaku a nástroj pro mezinárodních zadávání veřejných zakázek.

¹⁰⁸ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_23_4752.

¹⁰⁹ Nové nástroje k posílení hospodářské bezpečnosti EU – Evropská komise (europa.eu)

EU by měla vybudovat modernější síť obchodních dohod, partnerství a aliancí a zároveň pokračovat v práci na posílení mnohostranné spolupráce a otevřeného obchodu.

Současně může náš vylepšený soubor nástrojů na ochranu obchodu posílit ekonomickou bezpečnost a odolnost. V případě potřeby by měla EU využít nástroje na ochranu obchodu, aby chránila jednotný trh, a měla by soustavně pracovat na vyhodnocování a řešení rizik pro hospodářskou bezpečnost ve složitém prostředí.

Komise a členské státy by měly: 1) aktivně sledovat odolnost strategických dodavatelských řetězců a zapojovat se do posuzování rizik předpokládaného ve strategii hospodářské bezpečnosti; 2) sladit strategie týkající se dodavatelských řetězců a budovat průmyslovou kapacitu v oblastech strategického významu s využitím synergií koordinované činnosti, zejména prostřednictvím Rady pro polovodiče, Rady pro kritické suroviny a platformy Net-Zero Europe a 3) podporovat diverzifikaci prostřednictvím spolupráce mezi průmyslovými subjekty z evropských a partnerských zemí v projektech spojených se surovinovými a digitálními partnerstvími, která EU uzavírá.

Závěr

V rychle se měnícím a náročném globálním geopolitickém kontextu zůstává jednotný trh nejsilnějším aktivem EU. Toto sdělení nám připomíná, že jednotný trh není statickým výdobytkem. Jeho zdraví a konkurenceschopnost našich ekonomik závisejí na našem společném a trvalém úsilí s cílem pečovat o jednotný trh a zajišťovat jeho soulad s hospodářskou realitou.

V posledních několika letech EU modernizovala jednotný trh tím, že uspořádala svůj digitální prostor a stanovila jednotný soubor pravidel pro on-line podnikání v celé EU. EU se rovněž angažuje v podpoře více oběhového hospodářství, které podnikům nabízí obchodní příležitosti a spotřebitelům úspory.

Kromě toho se EU snaží odstranit překážky pro investice. Komise zahájila rozhodné kroky ke snížení zátěže spojené s podáváním zpráv. Nástroje EU podporují investice do ekologické a digitální transformace. Cílem Paktu pro dovednosti a opatření usnadňujících mobilitu pracovních sil je reagovat na nedostatky v oblasti dovedností. Nová opatření, jako je akt o čípech, akt o průmyslu pro nulové čisté emise nebo akt o kritických surovinách, urychlí výrobní projekty v oblasti technologií budoucnosti a budou řešit zranitelná místa dodavatelských řetězců.

Toto sdělení vymezuje oblasti, v nichž je třeba udržet a zlepšit globální konkurenceschopnost EU, k nimž patří zejména:

- Cílená snaha zlepšit a zjednodušit provádění dohodnutých pravidel, včetně zamezení „gold platingu“, a usnadnit tak obchod a podnikání v Evropě.
- Komise a členské státy by měly urychlit úsilí o řešení problému nákladů na energii prostřednictvím rychlejšího zavádění dekarbonizované energie a investic do infrastruktury, včetně elektrizačních soustav a přeshraničních propojení.
- Komise a členské státy by měly i nadále upřednostňovat zavedení skutečné a hluboké unie kapitálových trhů, aby se usnadnil přístup k soukromému financování, v neposlední řadě k rozvojovému a rizikovému kapitálu, a aby se umožnilo rozšiřování podniků v Evropě.
- S ohledem na úspěch plánů Next Generation EU a REPowerEU je třeba pokračovat ve veřejných investicích k zajištění konkurenční výhody Evropy v klíčových prioritních oblastech. Včasné provádění fondů Unie, například nástrojů politiky soudržnosti, může přispět k rovným podmínkám a posílit regionální konvergenci na jednotném trhu, a to i prostřednictvím zvýšených investic do strategických technologických oblastí, na které se vztahuje iniciativa STEP.
- Je třeba podniknout kroky k dalšímu upřednostnění výzkumného úsilí a posílit promítání výsledků výzkumu do praktického podnikatelského využití.
- V neposlední řadě by EU měla i nadále podporovat spravedlivý a otevřený obchod a v případě potřeby využívat nástroje na ochranu obchodu k ochraně jednotného trhu, aby zajistila, že podniky v EU budou moci i nadále prosperovat v oblasti digitálních technologií, čistých technologií a dalších strategických odvětvích.
- V souvislosti s širšími demografickými trendy by se měla věnovat zvýšená pozornost nedostatku dovedností a pracovních sil, zejména prostřednictvím úsilí v oblasti vzdělávání a odborné přípravy, ale také usnadněním mobility dovedností a talentů v rámci EU a do EU.

Na tomto pozadí vymezuje toto sdělení oblasti a směry nezbytné k dosažení úspěchu u faktorů dohodnutých v dlouhodobé strategii konkurenceschopnosti a k úsilí o naplnění cílů stanovených ve strategii a ve sdělení „30. výročí jednotného trhu“.

Tato diskuse bude pokračovat a zásadním příspěvkem k ní bude zveřejnění nadcházející zprávy na vysoké úrovni o budoucnosti jednotného trhu, kterou vypracoval Enrico Letta, a zprávy Maria Draghiho o budoucnosti evropské konkurenceschopnosti.

V očekávání těchto příspěvků Komise vyzývá Radu, Evropskou radu a Evropský parlament, aby projednaly současnou situaci a vyhlídky na pokrok v oblasti jednotného trhu a konkurenceschopnosti s ohledem na tuto zprávu.